

STORKPROJEKTET

Årsungar fria att flytta hösten 2011

Berith Cavallin

Jag har gjort en sammanställning av det resultat som hittills är känt för flyttningen hos de 123 årsungar som fick chansen i år.

Vid Hemmestorps Mölla

Av de 123 släpptes 16 ut från hägnet i Stänkelösa den 27 juli och 57 från hägnet vid Hemmestorps Mölla den 28 juli. Resterande 50 utgick från de fria bon de vuxit upp i.

De flesta ungstorkarna samlades under augusti vid Hemmestorps Mölla och inte i Flyingebygden som annars. Det var väntat, eftersom så många släpptes fria där och storkar lockar till sig storkar.

Jag tillbringade många dagar i Hemmestorp under augusti för att följa och läsa av ringar på så många ungstorkar som möjligt. Redan den 7 augusti fanns det över 70 ungstorkar där och jag kunde läsa av 60. Av dessa hade 25 inte släppts ut eller vuxit upp i fria bon i Hemmestorp utan flugit dit från Stänkelösa (13), Skånes Djurpark (2), Fulltofta (2), Östra Tvet (4) och Karup (4).

Under tiden fram till 21 augusti, då en stor flock på minst 82 storkar flög över till Själland, hade jag läst av sammanlagt 85 årsungar i Hemmestorp.

Efter den 21 augusti fanns ett litet antal ungstorkar kvar i Hemmestorp och ytterligare några flög dit. De var från Skånes Viby (2), Viderup (2), Flyinge (2) och Karup (2). Den 28 augusti hade dessutom fyra omärkta gamla storkar gjort de unga sällskap! När dessa passerade över Falsterbo vid middagstid den 1 september och kom in över Själland en timme senare var det i sällskap med 14 ungstorkar. Från denna flock finns inga ytterligare rapporter. Därför vet jag inte om den fortsatte längs den västra eller östra flyttleden. Det beror på de vilda storkarnas erfarenheter.

På Själland

Den stora storkflocken, som flög in söder om Köpenhamn den 21 augusti, väckte stor uppståndelse i Danmark. Från foton jag fick mig tillsänt har jag med visshet läst färgringarna på 15 skånska ungstorkar.

Flocken nattade sig i den lilla byn Oppe Sundby ca 4 mil nordväst om Köpenhamn. Där räknades då till 82, men uppgifterna varierar upp till 90.

Dagen efter begav flocken sig söderut och passerade Själland och Falster. Inför natten rastade 86 storkar vid byn Flårup på Lolland, bara en mil från Rødbyhavn och Fehmarn Bält.

På Fehmarn och vidare i Tyskland

På eftermiddagen den 23 augusti flög storkflocken över Fehmarn Bält och landade vid Kopenhagen på sydvästra Fehmarn. Jag efterlyste foton från mina nordtyska kontakter och fick bra respons. Inledningsvis rapporterades 85 ungstorkar, varav jag läst 50, men från och med den 26 augusti fanns bara 61 kvar. Uppenbarligen bröt ett 20-tal upp före övriga och eftersom de inte återvände fortsatte de söderut trots dåligt flygväder.

Resterande 61 stannade på Fehmarn till den 1 september då flygvädret åter var bra. Genom spaning på Internet fann jag ett utmärkt foto och information om att exakt 61 skånska ungstorkar befunnit sig vid byn Kirburg i Westerwald, 5 mil öster om Bonn, natten 4-5 september! Från fotot kunde jag identifiera 7. Det bekräftade att flocken slagit in på den västliga flyttleden och var på väg i riktning mot Gibraltar.

Återfynd i Tyskland, Schweiz och Spanien

Från Ringmärkningscentralen har kommit rapporter om 5 ungstorkar.

I Tyskland flög **1287** mot kraftledning på Fehmarn och blev förlamad. Den hittades utmärkt 29 augusti och fördes till Eekholt Wildpark där den avlivades 3 september. **1297** hittades vingskadad 15 mil söder om Hamburg 3 september och fördes till Göttingen för omvårdnad/avlivning. **1319** lästes av levande 8 september i Südbaden, Tysklands sydvästra hörn.

I Schweiz lästes **1362** av levande 4 september utanför Geneve. Eftersom flocken med 61 storkar då var vid Bonn tyder det på att 1362 ingick i den grupp som bröt upp först från Fehmarn och att den valt samma väg.

I norra Spanien nära Zaragoza hittades **1318** nyligen död under kraftledning 16 september.

Döda och levande i Skåne efter flyttningen

Under juli-augusti dog med visshet 8 ungstorkar och en, som hade svår benskada 1 september, då den senast observerades är högst sannolikt död. Tio andra som inte observerats efter juli månad kan också vara döda. Det skulle innebära att högst 15% dött före avfärden från Skåne och det är inget anmärkningsvärt antal.

Efter den 1 september, då eftertruppen med 4 gamla och 14 unga storkar gav sig iväg söderut, har 11 ungstorkar observerats levande i Skåne.

Varför flyttade så många ungstorkar i år?

Huvudorsaken till att så många ungstorkar flyttade var de åtgärder som vidtagits senaste åren för att öka ungrproduktionen både i de fria bona och i hägnen. Utöver det 50-tal som blev flygfärdiga i de fria bona kunde 73, som blivit flygga i hägnen släppas och ändå tillräckligt antal årsungar hållas kvar för avel.

Det genetiska ursprunget för ungstorkarna som flyttade, gav en sann bild av de storkar som idag finns inom projektet. Det bekräftade min ståndpunkt att generna inte varit avgörande för tidigare lyckade eller misslyckade flyttningsförsök.

Många anser att storkarnas ungar, när de flugit ut ur bona, är beroende av föräldrarna för att lära sig söka föda. Mina tusentals timmar i fält med studier av storkarnas beteende har lärt mig en del jag inte sett i skrift.

Kunskapen om att nyligen utflugna ungar inte behöver gå i föräldrarnas fotspår utan klarar sig bra på egen hand var förutsättningen för årets utsläpp.

Dessutom har erfarenheterna visat att ju större ungfågelflocken är, desto lättare bryter den upp. Det kan vara så enkelt som att det i en stor flock alltid finns individer som är djärvare än genomsnittet och när de tar initiativ följer de andra efter. Precis som i andra tonårsgäng...

När ungstorkarna samlades i Hemmestorp fanns ett halvdussin stationära projektstorkar också där, men de hade ingen inverkan på flyttningen.

Av de rapporter och foton jag fått finns ingen information om att gamla projektstorkar skulle följt med de unga över till Själland. Senare i höst har tre gamla projektstorkar gjort en utflykt västerut, en är ännu kvar i Sönderjylland.

När den andra och betydligt mindre flocken gav sig iväg var det i sällskap med 4 vilda storkar som flugit in i Skåne i våras och hade erfarenhet av flyttning. Det är det andra sättet för ungstorkar att flytta söderut från Skåne.

Varför flyttade inte alla ungstorkar i år?

Två som släpptes ut från hägnet i Hemmestorp flög till Flyinge och blev kvar där tillsammans med stationära gamla projektstorkar. Av de 5 som blev flygga i två kullar i Skånes Viby kom en från vardera kullen till Hemmestorp i tid för att ingå i den andra flyttande flocken. Av de andra 3 dog en i Viby och de två andra flög till Härnestad och gjorde sällskap med den trillingkull som blivit flygg där. De 5 ungstorkarna stannade i Härnestad till den 11 september. Två ungstorkar sågs tillfälligt i Viby vid denna tid därefter finns inga rapporter om de 5. Antingen har de träffat på en vild stork och med hjälp av den gjort en sen flyttning, eller går de och äter sig mätta på dagmaskar och sniglar, som alla andra fria projektstorkar. Svaret får vi när det blir snötäcke eller tjäle i marken.

De två ungar som blev flygga i Stänkelösa hade ingen flyttningsoro när gänget som släppts ut från hägnet lämnade platsen redan den 2 augusti och kom med i den stora flock som flyttade från Hemmestorp tre veckor senare. Då hade de två under ett par veckors tid i timtal dagligen flugit i vida svängar runt gården, men inte vågat ge sig iväg ensamma. När en flock med 8 gamla och 2 unga projektstorkar kom på 3 timmars besök den 5 oktober följde båda med bort, men 10 dagar senare kom den ena tillbaka i sällskap med de två andra unga och alla tre är kvar i Stänkelösa. Flyttningsoron hos storkar är begränsad i tid och kulminerar från mitten av augusti till en vecka in i september.

Från vilka platser flyttade ungstorkarna?

Här har jag listat de ungstorkar som setts på Själland, Fehmarn och i övriga Europa. Dessutom alla ungstorkar som befann sig i Hemmestorp före 1 september, men inte setts därefter.

Eskils (Hemmestorps Eke) - 2.

Flyinge Kungsgård - 3.

Fulltofta - 3.

Hemmestorps Mölla 3.

Karup - 11.

Skånes Djurpark - 2.

Skånes Viby - 2.

Viderups slott - 2.

Östra Tvet - 9.

Utsläppta från hägn i Stänkelösa - 13

Utsläppta från hägn i Hemmestorp - 49.

Stänkelösa 2011-11-20

Berith Cavallin